

Положителната енергия на българската благотворителност

На 12 март, в Галерията на Българския културен институт в Прага, бе официално открита изложбата „Места и лица от Родопите и Беломорието“ в присъствието на нейния куратор, художникът-фотограф Иво Хаджимишев.

В началото на вечерта, г-жа Галина Тодорова, директор на БКИ, подчерта, че Иво Хаджимишев е вече познат със своето творчество в чешката столица – през 2017 г. изложбата му „Българските чехи“ бе показана не само в Прага, но и в други чешки градове и е видяна от повече от 6 000 почитатели. През 2018 г., на територията на Пражката крепост (Pražský hrad) бе експонирана изложбата му „Културното наследство на Балканите“, чието представяне също преминава при голям интерес.

„Места и лица от Родопите и Беломорието“ е създадена преди две години и носи положителната енергия на българската благотворителност, започна разказа си Иво Хаджимишев. Тя е свързана с личността на Стою Шишков, български книжовник, фолклорист, етнограф, историк, публицист, издател, музеен деец, учител, общественик, просветител, изтъкнат изследовател на Родопите и Тракия, чийто портрет също е сред експонатите. Именно в неговото семейство попада осиротелият Крум Савов, също родом от Устово. На

разноските на своя благодетел той е изпратен в София, където завършва фотография в Картографския институт. През XIX и началото на XX век фотографиите обикновено се използвали за портрети, за сватби и погребения. През 1902 г. Крум Савов, с помощта на С. Шишков, открива в Чепеларе първото фотографско ателие в Родопите. В началото трябва да се пребори с предрасъдъците на своите клиенти, които възприемали фотографията като някаква нечиста магия. Младият фотограф не се затваря само в ателието си. Тръгва на творчески пътувания из родопските села. Всяка година заедно със Стою Шишков организират едномесечни експедиции в различни райони на българските земи. Натоварват на муле фотографското оборудване и раница с храна и предприемат дълги преходи из планината, за да документират духа на своето време. Обективът на Савов стига до Беломорието и до манастира „Св. Наум“ на Охридското езеро. Професионалното му око с безпогрешен усет успява да улови характерното за всеки обект. Така изгражда цяла мрежа от важни обек-

ти на културното наследство, много от тях намиращи се днес от двете страни на южната ни граница. Чрез снимките си К. Савов пресъздава цялата история на живота и затова те са изключителни ценни. След смъртта му, неговата дъщеря подарява целия му архив на известния български писател Николай Хайтов с условието редовно да публикува по една снимка и нейната история в списание „Родопи“. Хайтов коректно спазва даденото обещание и така на бял свят се появяват много от тези уникални фотографии. След като се разболява, Хайтов разделя колекцията на три части – една част дарява за съхранение на Асеновградския исторически музей, втората на Смолянския държавен архив и последната – на Етнографския музей в Пловдив“. Когато ги вижда за пръв път, Иво Хаджимишев разбира, че тези снимки, съхранени на стъклени плаки, чиито първи изображения оживяват във фотоателиетата на Чехия, са безценен извор. Решава да убеди споменатите три институции да му предоставят временно негативите, за да направи обща изложба. Голяма помощ оказват Нели и Боб Гибсън, българо-американско семейство, като подпомага и поддържа редица културни проекти в България, като един от тях е този за съхраняване на българската историческа памет чрез фотографията.

Така се ражда изложбата „Места и лица от Родопите и Беломорието“ – с мисията да припомни паметта на един човек с огромен принос за създаването на визуалната памет на България. Освен всичко останало, експозицията е ярко доказателство за хармонията в отношенията между българи и българо-мохамедани, живеещи съвместно в Родопския край. ◆